

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$
an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cm.

Foia apare în fiecare
Sâmbătă

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
oară 12 fl., a treia
oară 10 fl.

Tot ce privește foia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirei”
în
Blaj.

Foie bisericească-politică.**Anul XX.****Blaj, 10 Decembrie 1910.****Numărul 50.**

Tratatulele de pace.

Decând a ajuns guvernul Khuen la putere, pe noi românii ne tratează tot numai cu — pace. Deja înainte de alegerile dietale, foile guvernamentale nu scriau de altceva decât de o trainică și dulce pace, ce ministrul prezident e firm hotărât a încheia cu românii — se înțelege, dacă nici acestia nu vor avea nimic în contră. Și a venit mai apoi Tisza, a vorbit pretutindena de pace, de concesii, de politică maghiară zgândăritoare (tyuk-szemrehágás), și în schimb la alegeri ne-au dat o bătaie, pe care încă mult timp o vom ține-o minte. După înfrângerea aceasta desăvârșită, ce am îndurat-o la alegeri, era ceva natural, ca să fim considerați și tratați de acum înainte ca învinși, având învingătorii mână absolut liberă față de noi. Ce să întâmplă însă? Spre marea surprindere a noastră îndată ce guvernul actual s'a instalat cu o respectabilă majoritate în dietă, în loc să ne trateze ca illo tempore Bánfy, dându-ne pe mâna unei secții în frunte Ieszenszky, iată că vine iarăș guvernul, învingătorul guvern și ne cântă vechia melodie — pace, pace, pace. Vine puternicul soț al guvernului, Tisza, și ține isonul, iar la cea dintâiu ocaziune vorbește cu o admirabilă autosugestie despre pacea cu românii. Opinia publică românească rămase acum într'adevăr zăpăcită. Cum mai poate reveni guvernul actual, la ideea unei păci, după ce la alegeri a fost fără nici o considerațiune, trântind pe factorii cei mai însemnați ai românilor, fără să steie la chibzuiri. Ce pacea naibii va mai fi și asta?

Preste tot aveă ceva rezon svonul de pace, de care erau pline coloanele foilor guvernamentale? Nu cumva guvernul umblă să ne zăpăcească, să ne învrăjbească pe o temă nouă — pacea? Dară ce eră

să facem? Noi totdeauna am umblat după o pace cinstită și dacă chiar guvernul ne oferă mereu mâna, e o datorință a noastră de a nu lasă ocaziunea să treacă. Doară ziceau cei mai mulți și dintre ai nostri: Străduințele guvernului Khuen de a împacă pe români cu maghiarii sunt atât de serioase, încât e numai chestie de timp până ce guvernul o va face spre mulțumirea tuturor. Ca dovadă ziceau acestia, iată că a fost chemat la Khuen dl Mihulea Orăștie, — și s'au început pertractările de pace cu guvernul.

Și până ce acestea decurgeau în liniște și taină am cetit cu surprindere declarația ministrului de culte Zichy, că e aderent al principiului, de a confiscă averile tuturor acelor biserici și confesiuni, cari nu sunt aderenti necondiționați ai unității naționale maghiare. Și am avut ocaziunea în tot restimpul acestor pertractări de a vedea, cum sosesc preafinaltele scripte dela ministrul de culte, în cari ne anunță sistarea congruei preotului cutare și cutare, pentru că nu catehizează — ungu-rește. Și eată-ne, că ordinațiunea lui Apponyi cu privire la limba de catehizare pe timpul pertractărilor de pace a ajuns a fi iarăș la ordinea zilei, cu toate că pe vremuri și Tisza și Khuen vorbeau de aceasta ordinațiune, ca de un pas absolut greșit, merit de a zgândări pe naționalități.

Noi însă cu toate acestea am crezut în voința guvernului de a face pace. Doară toate rezoanele unei politici înțelepte maghiare, numai o politică de bunăînțelegere cu românii pot să aibă în vedere.

Dacă e vorbă de eternul lor vis, de emanciparea lor economică de sub Austria, care ar fi elementul cel mai de preț, care i-ar putea ajuta pe ei în străduințele acestea a lor dacă nu românii? Dacă ar fi vorba de prepotență, de hegemonia

Ungariei în monarhie, de o simțită influință a ei în chestiile externe ale ambelor țări, care ar fi tovarășul cel mai sigur, cel mai puternic pentru a-i ajuta în nisuințele acestea? De bunăseamă românii. Dacă e vorba de a fi aicii acasă absoluți stăpâni, de a ridică bancă autonomă, de a decretă teritor valmal independent, de a decretă armata proprie, cu un cuvânt de a te aranjă la tine acasă cum vrei tu și nu cum vrea vecinul, care ar fi cel mai desăvârșit sprijin ție în privința aceasta? Românul. Și fiindcă toate acestea sunt vise, idealuri, de cari bărbații de stat ai Ungariei nu pot abziice, câtă vreme țin la constituția și independența țării lor — lucru natural, că politica lor agresivă față de români inseamnă a paralisa orice acțiune pentru o atare Ungarie viitoare.

Al doilea rezon politic, care ne-ar îndreptăți să credem la serioșitatea pașilor întreprinși de guvern în chestia împăcării — este politica Vienei. Viena, monarhia, dinastia are mare interes de a fi cu toată atenția în Balcani. Prin anexarea Bosniei și Hertegovinei eră aproape să isbucnească un războiu european și dacă diplomația ne-a ferit deocamdată de o conflagrație generală, de bunăseamă, că primejdia există încă. Rusia nu va uita nici când umilirea, de care a avut parte în conflictul sârbo-austro-ung. Și preste tot elementul slav, care tinde la exclusivă dominațiune în peninsula Balcanică, nu cu prea mare bucurie vă salută acolo expansiunea unei dominații străine. Iar în politica balcanică a monarhiei noastre, care e cel mai natural, cel mai prețios tovarăș al ei? Oare nu România? Și putea-va România să se arunce în brațele monarhiei fără nici o grije, cât timp nu e pace aici între maghiari și români? Oare guvern român va putea desconsidera revoltata opinie publică de dincolo?

Mai zi la toate acestea, că Berlinul, aliatul puternic al monarhiei noastre, care față de confederațiunea Anglo-ruso-franceză nu de mult a lucrat cu toate puterile, ca România să se alătore definitiv la tripla-alianță, că oare Berlinul nu-și va da toată silința, ca prin împăcarea româno-maghiară să facă aceasta alăturare posibilă?

Toate acestea sunt motive, cari ne-ar îndreptăți să credem, că actualele tratări de împăcare au un fond foarte serios și că în sfârșit bărbații de stat ai maghiarilor s'au ridicat la acel nivel, de unde altcum privesc la viitoarea Ungarie. Durere numai, că credința aceasta a noastră n'o alimentează nici presa maghiară, nici politica maghiară preste tot. Aceste merg pe drumul lor înainte, fără să vrea să știe de altceva, decât de statul național unitar maghiar. Opinia publică maghiară, presa, societatea și preste tot mai toți politicienii maghiari, atâta sunt de imbibați de idei pan-maghiare, de nici nu le intră în cap, că noi mai putem avea îndreptățire la existența noastră etnică-culturală separată. Toate acestea ale noastre tendințe sunt privite drept străduințe separatistice, centrifugale, egale cu tradarea de patrie. Aceasta opinie publică maghiară, și în trecut pe mulți bărbați de stat maghiari

i-a zdrodit în momentul, când au cutezat se vorbească de îndreptățirea noastră la existență.

Ou toate acestea noi tot nu desperăm. Deși pertractările de pace, așa ne spune dl Mihu, au dat deocamdata de mal, noi credem, că e foarte aproape timpul, când bărbații de stat maghiari vor trebui să se întoarcă la baza reală a politicii țării și să țină cont, că și noi existăm și că avem drept la existență.

Una însă să ne fie cinosura în ținuta noastră pentru viitor — să nu ne *divizăm*. Frângerea solidarității naționale, ar însemna în momentul de față cel mai desăvârșit dezastru, ce a venit cândva asupra capului nostru. Să nu ne nici prea încredem, dar nici orbiș înainte să nu mergem.

Trebuie să știm, că programul nostru politic nu e de eri, de alaltăeri, iar trecutul ne-a deschis ochii la multe. Ce va trebui să vină — nu putem încunjură, dar atât de naivi nu putem fi, ca să ne bazăm toată existența noastră pentru viitor pe promisiuni, cari azi se fac mâne se revoacă și în schimb se abzicem de drepturi cardinale, pentru cari atâta au luptat și jertfit părinții noștri. Și vechiul proverb stă încă și astăzi: Ad renuntiata non datur regressus.

Conflictul Șuluțu—Lupaș. — Dl Lupaș, apretiatul scriitor, se tânguiește asupra venerabilului domn I. Șuluțu, că l-ar fi ponegrit într'o broșură, trimisă membrilor Academiei chiar cu ocazia distribuirii premiilor, din sesiunea trecută. Ne surprinde tonul vehement și ironia, care putea să lipsească cu totul. Domnule Lupaș, dacă ne dai voie îți facem și noi unele destăinuiri. În anii trecuți, când repauzatul Dr. Augustin Bunea și-a prezentat Academiei o lucrare spre premiare, și apoi cu prilejul alegerii lui de membru ordinar — s'a pornit dela Sibiu și dela Brașov o adevărată cruciadă. Scrisori și articole de ziare, colindări pe la toți membri Academiei împotriva lui Bunea.

Călugărul Mangra — fie iertat, că n-a murit încă — ar putea să dea multe deslușiri prețioase, în aceasta direcție: cam ce epitete și cu ce calificative eră întovărișită activitatea istorică a lui Bunea, din partea tovarășilor de condei. Aveam la îndemână un vraf de scrisori, autografe și articole trimise de prietini din țară. Și n-am publicat nici un șir, în convingerea, că antagonismul acesta s'ar alimenta și mai mult prin aducerea lucrului în publicitate.

Domnul Șuluțu ca contimporan alui Șaguna va privi cu alți ochi activitatea acestuia — și ori cât de bună ar fi monografia domnului Lupaș, istoricul nepreocupat va trebui să țină seamă și de scrisul dlui Șuluțu bazat bineînțeles pe *documente*, cari s'au publicat și se vor mai publica de aici înainte...

Supărarea dlui Lupaș este deci de prisos.

Din discuția aceasta reținem observările foarte prețioase ale dlui *Dr. V. Branighe*. Pe vremuri, când am cutezat să constatăm, că Șaguna a făcut, uneori, politică oportunistă — am fost tratați cu epitetul de „pân-gârțori de morminte.”

Vine acum un condeiu obiectiv ca acel

FOIȚA.

FOCUL SACRU.

Legendă din Siena veche, de I. Jørgensen.

Trad. de Ioan Popu.

(Continuare).

— O Francesco, mi-se topește inima, când me cuget, că azi aproape nime nu mai iubește numele lui Isus. Preste tot locul poți să afli știință mai multă, virtuți mai mari și bunuri mai prețioase ca și mai înainte; dar oamenii totuș lângă apă nu-și aduc aminte de izvor, lângă dar de dăruitor, și de Isus Hristos tot mai mult își uită! O nume sfânt alui Isus, nime nu te mai prețuiește! Pentru aceea să afli în așa mare strămoare înțelepciunea lumii acesteia și chiamarea noastră, Francesco este s'o ajutam!

— Părinte — răspunde Francesco — cum am putea noi s'o facem? Noi suntem numai doi bieți cerșitori, cari umblăm dintr'un loc într'altul și trăim din cerșit. Tot ne-am dat ce am avut: jumătate spitalului din Siena și jumătate călugărițelor sfintei Bonda. Unica fată mi-am închinat-o lui Dumnezeu și sfântului Benedict, iar eu m-am legat, că întregă viața o voi petrece în sărăcie și curățenie, și față de tine voi fi totdeauna cu cea mai mare supunere!

— Iubite fiule — zice Giovanni — ai uitat, că Domnul pe cei înțelepți și superbi fi

va umili și pe cei umiliți și simpli îi va înalță? Noi trebuie să mergem din sat în sat și să vestim numele sfânt alui Isus, nu cu cuvintele frumoase ale înțelepciunii omenești, ci cu puterea spiritului sfânt. Vestitoriul nu ține vorbiri lungi ca și oratorul ori conducătorul în războaie, ci ca unul, care totuș are vază, vestește porunca regelui numai scurt, dar cât să poate de limpede. Este de lipsă, să vorbim numai despre Isus Hristos și despre iubirea lui. El ne iubește pe noi și totdeauna voiește să ne unim cu el și nu pretinde dela noi altceva, decât să-l iubim și noi pe el. Să-l iubim din inimă și să vorbim despre el! Inima simte ceea ce rostește limba. Cine vorbește despre lume, deja s'a răcit în iubire față de Isus Hristos și cugetă ca și lumea. Cine vorbește despre Hristos, cugetă ca și Hristos. De aceea ne îndeamnă diavolul totdeauna să nu vorbim despre lucrurile sfinte și despre Hristos pentru că știe, că utremântul sufletului este rostirea numelui lui Hristos. O Francesco, inima lui înfiacărează de iubire față de acela, care pe mine me iubește și pe care eu încă îl iubesc.

Astfel vorbeau mergând pe drum cei doi prietini. În urmă ajung într'un orașel, ce-și ridică zidurile și își înalță turnurile pe o colină acoperită cu maslini. Intră pe poartă, și merg de-a dreptul la biserica catedrală. Aici Colombini începe cântecul despre sărăcie alui Iacopone da Todi, care pe acelea vremuri eră foarte lătit în Italia:

Și s'au adunat în jurul lor câțiva copii și chiar și bărbați mai curioși, și au început să cânte împreună. După ce sfârșesc cântecul Colombini pășește pe treptele bisericii și începe să vorbească.

— A sosit vremea — zice el — când Dumnezeu, chiamă pe oameni să se reîntoarcă cu orice preț, și voiește ca numele lui să se vestească preste tot locul și prin acest nume fiecare să-și schimbe viața. Zeu, ce nume scump e numele lui Isus, nume, pe care rostindu-l inima să topește și să umple de dulceață. O, voi toți, cari stați aici, dacă a-ți putea simți numai, ce înseamnă a-l iubi pe Isus; dacă a-ți putea simți, ceea ce eu simțesc, hotărât, v-ați grăbi să reparați ceea ce a-ți greșit și de azi înainte a-ți începe o nouă viață în Isus Hristos! Ce folosește avuți, ce folosește înțelepciunea, ce folosește onoarea și puterea și chiar și plăcerile? În toate nu poți să găsești nici o bucurie, și dispar pe lângă plăcerea ce-o simte acela, care iubește pe Hristos! Asculta-ți ce mi-a spus Hristos și să mă crede-ți chiar dela el am auzit. Dacă astăzi vă întoarce-ți și vă pare rău de toate păcatele voastre, el nu va fi numai îndurător și ve va ierta toate fărădelegile, ci va fi și foarte bogat și din abundență ve va împărtași de fericire, și bucurie deplină. Părăsiți dar întunerecul și apropiați-ve de lumină; lăsa-ți moartea și pașiți la viață; lăsați orice lucru și chiar pe voi înșivă și veniți, urmați lui Isus, merge-ți după Isus!

al dlui Dr. Branște și constată, că istoricul adevărat numai pe baza *intregului* material își poate spune judecata nepărtinitoare asupra cuiva.

Iată pasagiul din chestie:

„Dl I. Șuluțu, bătrân din alte vremuri, este antagonist de-al lui Șaguna. Aceasta a știut-o la noi toată lumea și fără desvălirile dlui Dr. Lupaș. Iar dl Dr. Lupaș este monograful jubilar al lui Șaguna. Două extreme, pe cari noi nu le vom împacă, dar le va împacă istoria nepartială.

„Marele Șaguna a fost un bărbat providențial nu numai al bisericii gr.-or. române, ci și al neamului întreg românesc.

„Așa-l vedem noi, dar nu așa l-au văzut toți contemporanii săi. Și cauza este ușor de înțeles. Șaguna, ca să-și poată împlini misiunea providențială în acele vremi a fost silit să facă politică oportunistă, nu numai în tactică ci și în chestii per eminentiam principiale. Așa d. e. când cu deputația la Olmütz a fost în fruntea mișcării pentru autonomia națională (inclusive Români din Bucovina) în consiliul imperial augmentat a militat pentru autonomia istorică, (Ardealul) și după uniune s'a lăsat și de una și de alta, împacându-se „cu lacrimi în ochi“ și cu noua situație.

„Evident, că noi urmașii, îl vedem pe Șaguna altfel prin prisma istorică, înțelegând, că n-a putut face altceam, decât contemporanii lui, cari combăteau acest oportunism. Dnul Șuluțu îl judecă pe Șaguna cu ochii contemporanului, care nu poate iertă anumite lucruri, iar noi trecem preste aceste și judecăm din perspectiva istoricianului.

„E deci pagubă, a deschide un războiu atât de strâșnic contra dlui Șuluțu, când materialul ce-l adună d-sa contra lui Șaguna este cel puțin atât de prețios pentru istoricul zilelor următoare, ca și materialul

pe care acum îl adună fervenții admiratori ai lui Șaguna, pentru că istoricul zilelor următoare numai pe baza întregului material își va putea spune judecata nepărtinitoare.

„Tochmai de aceea conflictul Șuluțu—Lupaș, este în esența sa un conflict, pe care nu noi, ci vremea îl va rezolvi. A reclama însă pe acest motiv delaturarea dlui Șuluțu din fruntea „Asociațiunii“ este... nejust, mai ales, că toți cunoașteam vederile dlui Șuluțu în chestia Șaguna, când l-am ales.“

Postul de Inspector școlastic arhidiecezan. E un adevăr vechiu și nediscutabil, că viitorul poporului atârnă dela creșterea religio-morală a tinerimii, și aceasta numai și numai prin școala confesională să poate ajunge. Aceasta a știut-o dela început și Biserica noastră românească, și prin școlile sale în toate timpurile, în împrejurările celea mai vitrege și grele a pus grije deosebită pe creșterea religio-morală a mlădițelor tinere, speranța viitorului de mâne a poporului nostru.

Vedem și azi, că superioritatea noastră bisericască cu grije deosebită, cu zel apostolic îndoit se pune pe lucru, ca școlile noastre să rămână și în viitor, ceea ce a fost în trecut: Fiica Bisericii. Nu vreau să zic, că în trecut nu am fi avut lipsă de forță spirituală și materială întru creșterea poporului, dacă am avut în trecut; azi se recere jertfă și muncă înmiiată, ca să putem stă față cu curentul dușmănos școlii confesionale, care primejduiește viața familiară și socială a poporului nostru.

Dacă vrem viitor cinstit poporului, numai și numai prin învățătura școlii în spirit religios îl putem abate dela învățăturile rele ce începe a le gusta din graiul vrășmașilor școlii confesionale. Munca neobosită, zelul apostolic, și jertfa continuă a

preoților și dascălilor dela sate poate face ca poporul nostru să nu alunece pe calea cea sigură a peririi. Fiecare preot și dascăl în satul lui află un teren larg-larg de muncă, numai dragoste de muncă ne trebuie, fiecare avem de lucru. La această muncă ne trebuie mai întâi și mai întâi abnegațiune, ne trebuie jertfire de sine.

Vedem, că superioritatea bisericască face totul pentru a susține și mai departe școlile noastre; zilnic primim îndrumări și povețe, referitor la școlile noastre.

Cea mai mare și cea mai grea problemă pentru preot, fără îndoială este azi școala. Poporul este și azi foarte străin, și foarte indiferent față de școală, parte din motivul, că au avut învățători răi, cari nu au făcut nici un spor, au luat plata în cinste, parte din motivul, că greutatea timpului îl silesc, ca pe prunc de micuț să-l folosească la muncă, economie, de unde are folos real. În privința luminării prin școală și azi încă stăm foarte rău și înapoi. Ici și colo începe a licări câte-o rază de luminuță, — unde avem dascăl harnic, preot harnic. — Ne trebuie în toate satele dascăli și preoți harnici, și numai atunci putem spera ceva bine. Zic mai întâi dascăl harnic, căci înzădar va fi preotul harnic, și dascălul leneș, nu se ajunge rezultat bun.

Ca să avem dascăli harnici, preoți harnici, ne trebuiește *control, control sever, cât de des, și neașteptat.* E în deoște cunoscut, că mijlocul cel mai practic, pentruca o instituție să prospereze, — este controlul. — Acest mijloc este cel mai eficace și pentru școlile noastre, dacă voim să ne ajungem scopul cu ele.

Controlul exercitat până acuma din partea protopopilor, nu este de ajuns. Prin asta nu vreau să zic, că protopopii nu și-ar fi împlinit chemarea, dar multele agende și

— Așa este — continuă Colombini — predați-vă cu totul lui Dumnezeu. Predați-vă și aruncați tot ce nu este Dumnezeu! Spune-ți, ce folosește tot aceea ce noi iubim aici pe pământ, și despre care credem, că o stăpânim și ne aflăm chiar fericirea în ea? Nu noi suntem preste lucrurile din lumea aceasta, ci lucrurile sunt preste noi! Ține și numai un bănuț înaintea ochilor și numai vezi soarele, deși e foarte sus pe cer. Și așa tot ce nu iubim în Dumnezeu, ne lipsește de lumina lui Hristos.

— De aceea vă zic: arunca-ți tot ce poate să ne orbească ochii! Da-ți săracilor, ori arunca-ți, dacă altceam nu vă puteți scăpa de el. Grigi-ți să nu luați ce este al altuia. Să fiți ca și străinii și peregrinii, cari azi sunt aici, iar mâne merg mai departe și lumea n'o ieau în socotință, și ca și aceia, cari afară de Dumnezeu nimic nu iubesc. Diavolul s'ar bucură, dacă voi a-ți zice: acesta este al meu. Căci atunci veninul din nou ar pătrunde în inimile voastre. Dar aceea să n'o ziceți. Socotiți dacă aveți ceva, ori nu. Fericiti sunt cei săraci! Fericit e acela, care toate le socotește de desertăciune, și care nu cunoaște altă comoară decât pe Hristos și sărăcia. Singur Hristos, singur Hristos! Trăiască Hristos! Să fie laudat numele lui Hristos!

Și acum se auziau strigă-te continue:

— Trăiască Hristos! Să fie laudat numele lui Hristos!

Și mulțimea aruncă ramuri de oliv.

Dupăce a vorbit Colombini, din mijlocul mulținii apare un bărbat înalt și îmbrăcat într'un veșmânt de culoare stacojie. Nu se oprește până la treptele bisericii. Eră Ser Benedetto di Pace, secretarul episcopului. A studiat în Bologna și Paris. Pășind pe treapta cea dintâiu, în fața poporului îi zice lui Colombini:

— Dă-mi voie, iubite străine, ca eu în calitate de cetățean al acestui oraș, în legătură cu vorbirea ta, să-ți pun câteva întrebări. Cum văd de pe exterior nu ești preot și nici nu faci parte din ceva ord.

Tu ne vestești o Evanghelie nouă, pe care dacă o vom urmă orice nizuință omenească se va nimici și orice rânduială se va desface. Afară de aceea nu vorbești, ca și aceia, cari își ieau învățătura din cărți, ci ca unul, care e inspirat de spiritul sfânt și zici, că Iosuf Hristos a grăit către tine. Dacă învățătura ta este de origine dumnezească și astfel întrece orice înțelepciune omenească, te rog răspunde-mi la câteva întrebări, pe cari nu le-am putut rezolvi nici eu, deși sum magistrul în sf. Scriptură și am fost promovat de doctor în dreptul roman la universitatea din Paris.

Colombini îi spune, că e gata să-l asculte și Messer Benedetto continuă:

— Mai întâiu te rog răspunde-mi la aceasta: Seris este, că Dumnezeu a creat lumea zicând: Să fie! Dacă Dumnezeu a zis

acestea cuvinte, trebuie să presupunem, că are gură și limbă?

Ser Benedetto a tăcut și bucurându-se a privit la Colombini. Toți așteptau cu nerăbdare; eră așa o liniște, ca și în mormânt.

Și Colombini începe:

— Eu sunt numai un om sărac și ne-învățat, și mă batjocorești, când tu, care ești lumina lumii, pretinzi dela mine clarificare. Ar trebui să vin eu la tine să-ți cer clarificări, iar nu tu la mine. Dar ca să știi, că învățătura ce eu o vestesc, nu este dela mine, îți voi răspunde, spunându-ți ceea ce Dumnezeu îmi șoptește în momentele acestea. Că întru cât are Dumnezeu, care este spirit, gură și limbă, nu știu, și chiar să știu n-ași avea nici un folos. Dar e folositor, ba e chiar de lipsă să știm, că Domnul Nostru Iosuf Hristos este Fiul lui Dumnezeu, care să fie în veci preamărit; că pentru mântuirea noastră a luat natură omenească, a suferit și a murit numai să ne răscumpere pe noi prin preascump sângele său.

Aceasta e învățătura, care e de lipsă lipsă s'o știm și pe care eu o vestesc. Aceasta învățătură îmi înflăcărează inima ziua-noaptea, căci El m-a iubit și s'a jertfit pentru mine.

(Va urma).

Orfan, nu e cel fără tată și mamă, ci acela fără știință și cinste.

vieața familiară nu le permite a putea face toate câte trebuie pentru școală. Avem lipsă de un control mai eficace, și aceasta; numai prin instituirea postului de Inspector școlastic, separat de alt oficiu, a cărui chie-mare să fie: pururea în mijlocul dascălilor dela sate, controlându-i și dându-le îndrumări și povețe.

Ilie Șerban,
paroh gr.-cat.

CORESPONDINTE.

DE PE ERIU.

Sfințire de Școală și introducere de preot în Unimăt.

În 20 Noembrie s'a săvârșit în comuna Unimăt un act însemnat pentru vieața culturală și națională a poporului român de pe Eriu și jur. Înainte de a purcede la descrierea acestui act, să-mi fie permis a face o mică abatere.

Unimătul e o comună românească, situată în partea de miază-noapte a Sălajului, acolo, unde dealurile Sălagiului se pierd în mici coline în un șes larg, șesul Eriului ce se poate conșidera ca o întindere a marelui șes al Ungariei. Zace în mare parte între sate ungurești, ce se află respirate printre acele ale noastre de pe Eriu, astfel, că pulsul vieții culturale și naționale a poporului românesc din părțile acestea a fost mereu în pericol de a înceta prin influința străinismului. Dar, mulțămită zelului conducătorilor firești ai poporului, încă bate și parcă mai sănătos ca până acum. E drept că portul frumos românesc s'a pierdut de mult cu totul și că limba și datinile sunt în mare parte infectate de otrava străină, dar conștiința de sine, conștiința națională e vie, iar ca dovadă a vieții culturale servesc bisericile de piatră frumoase și pompoase, și școlile confesionale românești, ce le găsești în tot satul locuit de Români.

Astfel și în Unimăt este biserică de piatră, zidită încă prin anii 1770—80, reparată radical acum 3 ani și provăzută cu un iconostas frumos, ce singur a costat la 3600 coroane, astfel, că ar putea face fală oricărui orașel. Este școală românească zidită în anii 94—95, unde până acum tinerele odrasle ale comunei își câștigau hrana spirituală de lipsă pentru o vieață creștinească și românească; dar în urmă găsindu-se și excepționându-se de prea puțină pentru numărul mare de 120—30 ai școlarilor, s'a hotărât înființarea postului al doilea învățătoresc și ridicarea școlii a doua. Și eră vreme, când organele administrative se încercau și lucrau din răp-puteri, să statifice școala confesională, ca astfel să taie calea, ce are să urnească vieața culturală românească în această comună. Dar poporul auzi și ascultă vocea chemătoare a păstorului celui adevărat și urmă sfatul cel bun a părintelui său sufletesc: Rv. Domn Grigorie Pop fost preot al Unimătului și protopop al Eriului, iar de prezinte canonic al diecezei de Gherla, — spre marea mahnire sufletească a foștilor fii credincioși, dar spre și mai marea norocire a acestei dieceze. — În 20 Noembrie s'a consacrat noua școală, ridicată în curtea școlii vechi, stând astfel față în față două fortărețe, două foculare de vieață culturală românească.

După săvârșirea utreniei se începe serviciul sf. slujbe pontificând canonicul Gri-

gorie Pop cu asistința preoților: Vasile Hoblea (Cig) și Ioan Farcaș (Eriu-sâncraiu) Responsoriile le dă corul bărbătesc al plugarilor din loc sub conducerea învățătorului local: Victor Filip.

La sfârșitul slujbei urcă amvonul părintele Hoblea și pornind din cuvintele: *De aș tăcea eu, petrite ar vorbi*, — face istoricul zidirei școlii, laudă zelul poporenilor întru aducerea jertfelor pe altarul națiunii și a culturii, zelul conducătorilor parohiei Unimăt și aduce elogiile indeosebi celui din urmă sub a cărui păstorire de 17 ani s'a ridicat atât prima cât și a doua fortăreață a: *limbei, legii și națiunii*, care fapt servește de o bucurie atât pentru popor, cât și pentru inteligență și cu deosebire pentru preoți. Espune apoi *menirea școlii: de a crește micile odrasle pe baza învățăturilor lui Hristos*. Deoarece omul stă din trup și din suflet, dacă trupul nu e îngrijit, nu e curățit, se îmbolnăvește, astfel și sufletul trebuie îngrijit, nobilitat, hrănit cu povețe și îndemnuri creștinești, morale, căci almintrelea omul sălbăticește. Aceasta grije s'a dat afară de părinți, prin poruncă dumnezească și altor oameni și anume apostolilor și urmașilor acestora, cari au și împlinit chemarea lor de învățători și educători ai poporului. Astfel și la noi la Români, — deși timpurile au fost nefavorabile și vitrege (timpul iobăgiei) până chiar în trecutul apropiat, — pe lângă biserică s'a ridicat și câte o școală unde preoții cu „cisme, suman și barbă lungă“ împreună cu cantorii lor învățau băieții pe lângă rugăciuni și la meșteșugul scrisului și cititului. Dela strămoși am căpătat ca moștenire: biserică și școala creștinească și românească, în aceste am învățat pomenirea lor, să le susținem deci cu orice jertfe, dacă voim, ca și pomenirea noastră să fie bine-cuvântată de urmași.

În legătură cu cuvintele din evanghelia zilei: „*Au pe Moise și pe profeți pe aceștia să-i asculte*“ espune, că Moise și profeții poporului român sunt preotul și învățătorul, povețele acestora să le asculte și să le urmeze. Și precum sunt *fericiți ceie aud cuvintele lui Dumnezeu și le ascultă*, astfel e fericit poporul, ce are conducător bun, e fericit poporul din Unimăt, că mai ales în urmă a avut un preot zelos, a avut un Moise, care cu abnegarea de sine toate le-a făcut pentru înaintarea comunei, e fericit, că auzind cuvintele și sfaturile lui, le-a și urmat și astfel se poate bucura, văzându-și asigurat viitorul comunei prin biserică și cele două școli pompoase, cari sunt cel mai sigur capital al unei vieți creștinești și românești. În fine îndeamnă poporul la tinere laolaltă, iar pe străini adunați în număr conșiderabil: la zidiri de școli unde nu sunt și la susținerea acelora cu orice jertfe, mai ales acum când s'a pornit un curent atât de otrăvicios și dușman școlilor noastre confesionale.

Ținându-se predica preoții celebranți cu întreg poporul pornesc spre localul școlii. Mai erau de față și alți preoți și învățători sosiți parte înaintea slujbei, parte în decursul ei: V. Tămaș (Giungiu), I. Pop (Mețențiu), I. Trușășiu (Acăș) preoți, P. Trușășiu și N. Iuhász teologi, apoi D. Graur (Giurtelec), N. Graur (Mălădia), T. Murășan (Blaja) învățători.

Sfințirea apei se face în sala încăpătoare a noii școlii. Aici înainte de începerea ceremoniei Rv. și Mgnf. Domn canonic adresează câteva cuvinte mulțimii coadunate

și în deosebi foștilor fii sufletești, zicând, că cu bucurie a venit la invitarea senatului, să ducă în îndeplinire fapta concepută sub conducerea sa, exprimând emoționat durerea, ce a simțit părăsind turma, pe care a condus-o în decurs de 17 ani.

Când vedeai atât emoțiunea vorbitorului, cât și lacrimile furisate din ochii celor tineri și bătrâni deopotrivă, vrând nevrând i-ți veni în minte parabola păstorului adevărat și a turmei, ce-l aude și-l ascultă pe el. Și într'adevăr *preotul și credincioșii s'au contopit așa zicând sufletește în decursul anilor*. — Îi îndeamnă apoi să țină și mai departe cu sfințenie la biserică și școală, să nu se oprească pe calea apucată, ci să înainteze fără frică.

Se face ceremonia sfințirii, după care credincioșii sărutând sf. cruce se împărtășie mulțumiți la căminele lor.

Privind la cele două școli, vedeai cum se ridică falnic cea nouă lângă cea veche, care, — deși corăspunzătoare recerincilor legale, — stă parcă smerită; și te făcea să deduci, că dacă poporul român vrea să aibă și mai departe subsistență ca popor, trebuie să țină pas cu celelalte popoare și să nu stee în lenevie și nelucrare, care duc la moleșire și perire atât pe singuratici, cât și popoare.

Seara s'a predat din partea membrilor corului pieza populară: „*Vine Vlădica*“ de Antoniu Pop, care conșiderând împrejurările a succes foarte bine. E drept, că pentru ascultătorii neobișnuiți cu astfel de producțiuni avuse mai mult farmec părțile hazlii, dar a fost înțeleasă pe deplin și morala piezei. Dacă teatrul este cea mai bună școală pentru popor, aceasta stă cu deosebire pentru părțile cele mai expuse, cum e și ținutul Eriului, căci pe lângă sfaturile și îndemmurile bune, ce se dau în el, poporul învață cuvinte și espresioni corecte, învață limbajiu curat românesc mai ales dacă dirigentul atrage la aceasta atențiunea actorilor și explică cuvintele, ce nu sunt înțelese. Și ar fi de dorit ca astfel de producțiuni să fie cât de des!

După producțiune a urmat petrecere populară.

Tot cu această ocaziune eră să fie și introducerea noului preot, dar din cauze neprevăzute a rămas și nu s'a făcut numai în 27, cu o săptămână după sfințire. În ziua aceasta apoi — tot prin Rev. Dn canonic — s'a introdus de preot al Unimătului: *Dl Vasile Pop*, preot în Șumai, om cu duh preoteasc și atragere pentru biserică și școală și pentru lipsele și durerile poporului, cari calități asigură oareșcum speranța, că și de aci înainte vor merge spre bine treburile parohiei Unimăt și a tractului, fiind *Dl V. Pop* denumit și de protopop al tractului Eriu.

Urările noastre de fericită păstorire vrednicului paroh-protopop!

N. Erianul.

SPICUIRI.

S. Popescu & Mangra.

Dl Simeon Popescu fost protopresbiter la Sibiu, dar trecut în România, de frica unui strajnic proces disciplinar, caterisit și aci pentru o scriere eretică, ajunge totuși profesor de religie la un liceu de a statului. Simțind poate că i-se clătina terenul de sub picioare a cercat să-și întărească poziția în

chipul ieftin, cum fac de prezent toți idioții și păcătoșii de dincolo. A scris o broșură intitulată „Ortodoxia și naționalitatea română” în care... ce se mai spunem? proslăvește ortodoxia și hulește unirea, cu un arsenal întreg de minciuni, cari din întâmplare, sunt la modă dincolo din pricina crizei prin care trece șubreda clădire a bisericii neunită din România. Nu ne punem la discuție cu păr. Popescu, d-sa și-a pierdut deja de mult acest drept, ținem să constatăm un alt lucru. În „Telegraful” din Sibiu dela 24 Nov. dl Partenie Cosma ia la o aprigă scărmanătură broșura păr. Popescu între altele și pentru că afirmă că: „Primul și cel mai mare păcat al lui Miron este, că sub guvernarea lui „a relnviat fraternizarea dintre preoții ortodoksi și dintre cei uniți.” — Auziți dragoste de frate! — Mulțumim dlui Cosma care declară, că personal nu admite că fraternizarea ar fi păcat, din contră e o virtute, ținem însă să fie încrestată pentru viitorime, ticăloșia de care e destoinic un preot neunit, care ani de-a rândul a studiat la liceul din Blaj și astfel e în măsură de a cunoaște pe uniți. ca să zicem așa. dela ei deacasă.

Și oamenii aceștia mai au impertinența să pozeze ca singurii români patentati și să strige ca din gura cortului, că unirea desnaționalizează pe Români, chiar atunci, când realitatea dă câteva monstre clasice de neuniți vânduți cu totul străinilor. Iată d. p. marele voiajor politic păr. Vasile Mangra, vicar episcopesc, fost episcop ales al Aradului, care nu s'a rușinat să se bage în parlament renegându-și întreg trecutul, și votând în timpul din urmă și contra religii și contra limbii românești. Academia română poate fi mândră, că are în sinul său un bărbat așa de ilustru, care s'a ridicat la această înălțime prin clevețe și calumni josnice. Biserica ortodoxă pentru toate timpurile va fi silită să poarte pe trupul său pata asta murdară, care nu va fi ștearsă cu minciuni și fleacuri.

Nu uită dle Popescu să-l vâri și pe păr. Mangra între ilustritățile bisericii ortodoxe, ca o pildă vrednică de urmat.

Halal de așa oameni!

Concurs.

Publicăm concurs la **premiile și ajutoarele**, în sumă totală de **1000 (una mie) coroane**, care se vor acorda din venitele „Fondului Dr. Ioan Mihu”.

1. pentru **piesele românești, originale**, potrivite scopului urmărit de societatea pentru fond de teatru român;

2. pentru **colecțiuni de muzică populară românească**; și

3. pentru **compoziții muzicale originale, cu motive românești**.

Se admit la concurs: lucrări publicate în anii 1909, 1910 și 1911, precum și lucrări nedate încă publicității.

Autorii, cari vor să participe la concurs, își vor prezenta lucrările dlor până la 31 Iunie n. 1911 Comitetului Societății pentru fond de teatru român, trimițându-le la adresa Dlui Dr. Iosif Blaga, profesor gimnazial în Brassó (Brașov).

NOTĂ: Lucrările premiate s'au ajutate din Fondul Dr. Ioan Mihu rămân pro-

prietatea autorilor, iar autorii sunt ținuti să dea din lucrările publicate (înainte sau după premiere sau ajutorare) câte 20 exemplare Comitetului Societății.

Brașov, în 3 Decembrie n. 1010.

Pentru Comitetul Societății pentru fond de teatru român:

Virgil Onițiu, Dr. **Iosif Blaga,**
v.-prezident secretar.

Noutăți.

Din Arhidieceză. Joia trecută au fost hirotoniți întru diaconi și Duminecă întru preoți absolvenții de teologie: *Petru Domșa*, dispus ca administrator parohial în Suat, (distr. Cojocna), *Ioan Gligor*, adm. parohial la Bethlen-szt-Miklós, (distr. Biia), *Cornel Hulpuș*, la Alămor (distr. Sibiu) și *Ieronim Nobili*, la Vorumloc (distr. Mediaș).

La fondul casei împreunate cu hală de vânzare al Societății meseriașilor români din Blaj au contribuit: Dr. Vic. Poruțiu, avocat Cluj 10 cor., Dr. Amos Frâncu, adv. și director de bancă în Cluj 5 cor., Mihail Moldovan, ospătar Zlatna 3 cor., Metesan Ioan, primar Valea Dosului, Tomotaș Vasile econom Zlatna, I. Popescu reprezentantul societ. Donau, Sibiu, I. S. Ordean, București, Ioan Oltean, preot Căpâlna, câte 2 coroane, Petru Petringear, învățător, Daia, Ioan Olariu, neguțator, Zlatna, Bazil Popescu, neguțator, Zlatna câte 1 cor. Petru Domșa, Ioan Gligor, Cornel Hulpuș și Ieronim Nobili din prilejul sfințirii întru preoți câte 1 cor. — Marimoșii donatori sunt rugați să primească mulțumita comitetului.

Dela comitat. Pe noua perioadă de 3 ani au fost aleși în comitetul central dintre români: Ioan M. Moldovan, Dr. Izidor Marcu și Iuliu Montani, — iar în comitetul permanent Dr. Iuliu Maniu, Dr. Aug. Dumitrean, Nic. Florescu, Ioan Maior, Dr. Izidor Marcu, Iuliu Montani, Ioan F. Negruț, Dr. Laurențiu Pop și Dr. Ales. Pop. — Alegerile de membrii congregaționali au fost aprobate, afară de alegerea dela Vingard, unde au fost aleși 13 români, s'a dispus să se ancheteze chipul cum s'a îndeplinit actul alegerii protestat de contrarii pe cari i-a durut biruința listei noastre. Avem toată nădejdea, că pe cum altă dată, așa și acum alegătorii români, în caz când va fi nimicită alegerea, de ce nu ne îndoiim și la a doua votizare, vor stă cu toată tăria pe lângă lista românească.

Aviz alegătorilor români din cercul Murăș-Uioarei. Comitetul clubului român al cercului Murăș-Uioara a decis față de alegerea de deputat din 12 Decembrie 1910 deplină pasivitate. Ceeace se aduce la cunoștință alegătorilor români spre strictă conformare. *Emiliu Pop*, prezident. *Dr. Iuliu Morariu*, secretar.

Conferențe pentru meseriași. Duminecă în 4 Dec. s'a făcut inaugurarea seriei de conferințe aranjate de Societatea meseriașilor din Blaj. Prezidentul societății prof. *Gavrilă Precup*, în cuvântul de deschidere aduce prinos de recunoștință memoriei marelui bărbat al Blajului canonicului Dr. A. Bunea — dela a cărui moarte chiar acum s'a împlinit un an. — Apoi dă cuvântul dlui canonic *Dr. Vasile Suciu*, care vorbește despre

„Lupta pentru existență”. — Cu exemple vii și în mod convingător arată — că noi românii în lupta, ce să dă ne putem asigura traiul numai prin muneă, cinste și cruțare. Conferența dlui Suciu a fost foarte instructivă și actuală. — Publicul asistent la urmărit cu atențiune și la aplaudat călduros. — Dna *Maria Kampf*, a predat cu mult simț poezia „Frumoasa Irină” de Ștefan Iosif, iar dl *Augustin Grușița*, a cântat bine o doină. — Proxima conferență va fi Duminecă în 11 Decembrie va vorbi dl prof. *Alexandru Ciura*, despre cea mai nouă carte a scriitorului Caragiale.

(102) 1-1

Edict de licitare.

Pentru asigurarea lucrărilor necesare la noua biserică din parohia gr.-cat. Ibănești în protopopiatul Reghinului, se va ține licitațiune publică cu oferte în scris și verbal în școala numitei parohii la 10 Ianuarie 1911, oara 10 a. a. m.

Planul de edificare cu toate ce se țin de el vor fi expuse spre vedere: până la 31 Dec. 1910 în cancelaria preotului subsemnat iar după aceea la oficiul protopopesc, în Reghin.

Cheltuelile sunt preliminate cu Cor. 22,541.72

Doritorii de a licita se invită prin aceasta, ca înainte de începerea licitației să-și prezinte ofertele împreună cu vadiul de 10% în cancelaria oricăruia din cei subscriși.

Reghin, la 2 Decembrie 1910.

Ariton M. Popa,
protopop gr.-cat.

Ioachim Vintilă,
adm. par. gr.-cat.

Kalmár & Engel

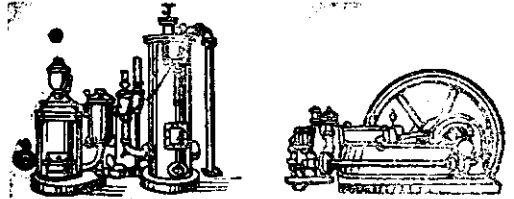
fabrică de mașini și motoară

Depozit și birou:
V., Lipótring 22.

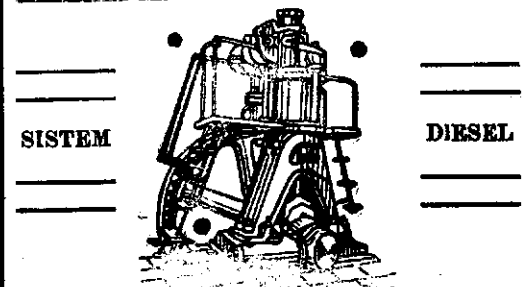
Fabrică:
VI., Úteggasse 19.

BUDAPEST

Renomit! Original! „Benz”!

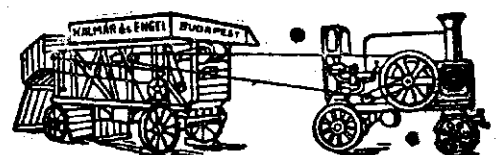
Motor-Sugător de gaz. — Mănarea cea mai ieftină din prezent. „Benz”-Motor cu olein crud.

SISTEM

DIESEL

Recunoscut cel mai bun fabricat. Recomandă garniturile sale de îmblătit, Locomobile cu Benzin, cari sunt construcțiunea cea mai simplă

Garanție deplină. Condițiuni de plată favorabile. Preliminare de prețuri și Prețorente gratis și franco. (101) 1-26

Partea literară.

Celea trei duele ale colonelului D'Arbout.

— Narațiune de G. de Betigny d'Hagerne. —

Trad. de Grațian.

(Continuare).

— Nu-mi vine a crede, că dta nu ești nedreaptă față cu dânsul. L-am cunoscut odinioară, posedă frumoase calități; e bun, gata pentru orice, iubitor.

— S'a schimbat, asta-i tot.

— Să văd, poți aduce vre-o acuză serioasă contra lui? Chiar dta ai zis, că n-a avut relații păcătoase.

— Cel puțin eu nu cred.

— Eu însă garantez despre dânsul.

— Fie.

— Nici când nu te-a ofenzat, nici chiar eu vorba?

— Numai asta iar mai fi trebuit! În fața străinilor, mă numiă soția sa, iar când eram numai noi, un cuvânt nu zicea cătră mine, abstrăgând dela momentele, când e rău dispus; atunci găsiă de rău orice ziceam, sau făceam, și între astfel de împrejurări să milostivea a-și deschide gura, pentru a-mi face tot felul de reproșuri.

— Dacă n-aș avea temere, că te incomodez, mi-ar plăcea să te întreb ceva.

— Puteți întreba, n-am ce tainul, mai cu seamă față de D-voastră, care-mi sunteți cel mai vechiu prietin și pe care vă privesc ca pe părintele meu.

— De oarece îmi permiți, spune-mi Marta, mai iubești încă pe Rajmond?

Un moment a tăcut, ca să aștepte cuvinte potrivite.

— Simpatia, zise în fine, e un astfel de lucru, ce sau e reciproc, sau nu există.

— Vorbește mai clar.

— Ce sentimente pot eu nutri față de Meriville, care deja nu se mai ocupă cu mine, ca și când pentru el n-aș însemna nimica, care mă lasă de capul meu... care mă desconsideră?

— Dta desigur exagerezi. Rajmond e un băiat, care simte lipsă de viață activă, căruiă îi place mișcarea, sgomotul, aerul liber; îi trebuie plajuri, sau păduri mari, șunet de cimpoi și agitățile mari ale vântului. Regret, că n-a rămas în armată, a fost un element rășboinic; lupta, pericolele, osteneala, năvala între șunet de trîmbițe și gloanțe, asta s'ar potrivi cu firea lui iritabilă. Din contră în saloane se înădușe, ghetetele de lac îi jonează picioarele, dedate cu cizme de vânătoare, rocul e un chin pentru dânsul, după ce și-a depus scurteica de pânză, ori de catifea. De aici provine, că încunjură saloanele, unde-i locul natural al dtale, de aici apoi indispoziția lui, dacă regulele sociale îl constrâng să petreacă acolo câțva timp.

— Sunteți în rătăcire, iubite domnule colonel, sunteți în rătăcire. Dnul Meriville, foarte răbdător poartă ghetetele de lac și jiletca strânsă; nici față cu salonul nu se poartă cu așa de mare antipatie, numai cât acolo să convingă cu alte femei și nu cu soția sa. Poate fi, simpatie, de spirit și vial, dacă vrea; asta e așa de adevărat, că toate

femeile îl află de foarte plăcut și într'adevăr pentru ele e acelaș, care a fost pentru mine înainte de căsătorie.

Dragostea, gândeam, încă n-a dispărut cu totul; cuvintele acestea sunt din jaluzie, care plătește mult; dovedese, că mai este încă ceva, ce vibrează adânc la inimioară. Acest ceva e ascuns sub un strat gros de cenușe, dar în sfârșit cred, că nu-i imposibil să suflă cenușa, ori cât de gros ar fi stratul și să ațîți schiuteia.

— Te invoiești Marta, ca să-l convertesc pe Rajmond? Ști, că să poartă cu multă atragere față de mine și vârstă îmi permite să-i servesc cu sfaturi.

— Faceți, ce vă place.

— Dar îmi vei stă într'ajutor, așa dară?

— Nu-mi place să mă angajez la rolul danaizilor și lucrurile imposibile nu mă ademenesc.

— Nimica nu-i imposibil, numai să se apuce de lucru, cu puțină bunăvoință și cu deosebire cu puțin curaj.

— Nu știi, oare vă înțeleg, amice, dar vă spun înainte, că dacă va trebui să mă umilesc în fața lui Meriville pentru prosperarea planurilor D-voastre, atunci abziceți de ele, nu mă umilesc în fața unui bărbat, care mă desconsideră.

Am ajuns la castel; o vizită o așteptă pe Marta și conversația noastră a rămas într'atâta. De altfel nici nu mai aveam nimica de zis, ori de întreat, am cetit în adâncul inimii acestei femei tinere; pentru dânsa baza situații o formă vătămarea dragostei egoiste te o purtă.

Mai restă spovedania bărbatului; am căutat ocaziunea binevenită și n-a fost greu de aflat.

La un kilometru dela Fresnaye, zăceau niște ruine interesante, l-am rugat, ca să mă conducă acolo, făcându-l atent, că mi-ar plăcea să merg pedestru până la locul destinat, și în scurt am sucit conversația la acel obiect, care mă preocupă pe mine.

— Îți mai aduci aminte, i-am zis, de ziua aceea, când mi-ai făcut cunoscută căsătoria d-tale apropiată și de promisiunile ce mi-le-ai fost făcut? Până mai acum mă alintam în speranța, că D-voastră vă fericiti unul pe altul; dar decând sunt la D-voastră n-am avut lipsă de ochi ageri, ea să-mi văd desamăgirea completă.

Rajmond s'a oprit în loc.

— Așa mi-se pare, îmi zise, că voiți să-mi țineți predică; aflați, că nu D-voastră sunteți cel dintăiu și că acest obiect e foarte dureros pentru mine. E foarte ușor a da sfaturi altora și a le spune, că ce ar trebui să facă, însă dacă omul ar fi tot în aceeaș situație ca și dânsii, ar lucra de-o sută de ori mai rău.

— N-am intențiune și n-am nici un drept să-ți dau instrucțiuni, dar permite unui vechiu prietin să-ți vorbească deschis. Decând mă aflu în Fresnaye, nici cinci minute nu te-am văzut lângă femeie, nu i-ai adresat un singur cuvânt binevoitor; cred, că n-ar fi greu să faci altfel.

— Domnule colonel, după cât Vă cunosc eu pe D-voastră, pot afirmă, că în locul meu și D-voastră a-ți lucra, ca și mine. Vă cunosc caracterul sincer și onest și știu, că n-ați fi capabil a primi de pe buzele ei un

atare cuvânt ce nu-l scoate dela inimă. D-voastră Vă mirați, cetesc din ochi, că nici nu-mi credeți; ei bine, să Vă povestesc ceea-ce altora m-am reținut a-le spune să știți adevărul deplin și apoi să judecați. Știu bine, că femeia mea, m-a vorbit de rău, că m-a prezentat înaintea D-voastre ca pe un atare bărbat, care își negliă toate datorințele. De mult răspunde în ținut vestea asta despre mine și până aci nu i-am dat nici o însămnătate; dar nu voiesc ca și d-voastră să credeți ceea-ce toată lumea crede, înaintea d-voastre vreau să mă rectific.

„Înainte de toate, femeia mea nu m-a iubit nicicând; când i-am cerut mâna, a stat multă vreme în cumpănă nu m-a ținut destul de... nu, dar asta o voi explica mai apoi. M-aș putea prinde, că niciodată nu ve-ți putea găci, că pentru ce a venit după mine, de aceea că între toți adoratorii ei, eu am fost singurul, carele am purtat cordea roșie la nasture. Cugetul, că să poate răzima de brațul unui bărbat distins, dintre toți concurenții mie mi-a dat întâietatea.

Marta a avut o creștere falză, mama ei de altcum o femeie minunată, decând e pe lume, încontinuu i-a recitat, că acel bărbat e bun, care-și depune viața la picioarele ei, care-i satisface toate caprițiile, care i-se linguește tuturor patimilor ei.

„Vă puteți închipui, că acest rol nu mi-a corăspuns mie; de altfel asta și d-v. a-ți presimțit-o și asta-i ceea ce mai înainte am început să spun, s'a temut, că nu-s destul de supus. Ah de n-aș fi preferit!...

„La început pretenziunile ei erau suportabile și eu într-atâta am iubit-o, că i-am permis mult, foarte mult.

„Când însă am voit să-mi redobândesc neatârtnarea și mă nizuam să-i dau de înțeles, că rolul, ce-l joacă cu mine, e ridicol, m-a îngrămadit cu reproșuri; dacă n-ar fi cunoscut, nicicând nu ș-ar fi legat viața de un atare bărbat, care într'atâta îi nesocotește toate sentimentele, curățenia și trecerea cu vederea peste defectele femeiești. M-am nizuit să o conving cu argumente, să o fac să priceapă, că rolul bărbatului nu-i de atare, ca a unui cățeluș frumos pieptenat ce-l poartă la plimbare și care capătă bomboane, dacă să poartă bine; dar m-am împiedecat de prejudeții și idei fixe așa, că tot efectul orațiunii mele, a fost atâta cât a unui glonț de flobert într-o uale panterată.

„După aceea m-am nizuit să-i pătrund în inimă... dar iarăș m-am convins, că înzădar îmi pierd timpul... Da, iubite domnule colonel, așa este și ea nu e unica în felul său. Toate acelea domnișoare, cari au crescut admirându-și ființa sa gingașe și încântătoare cari au fost nutrite cu prăjituri și complimente, cărora le-a lăudat puterea de a cuceri, capacitatea, frumuseța, albiciunea pielii și roșeața buzelor, dar cărora și-a uitat să-le vorbească despre datorințe, toate acestea femei, au câteodată suflet, corp totdeauna însă inimă... niciodată. Pentru ele cea mai mare fericire e un succes de bal, pănăcând dacă îi lipsește o haină ori s'a urât de cutare pălărie, se simte foarte nefericită.

„Cu eroizm supoartă sclăvia din lume căci aceasta le procură plăceri prin aceea, că își pot arăta veșmintele la lume, pot cle-

veti pe oameni și cu deosebire pe bărbații proprii; orice altă forță o resping din toate puterile și Vă pot asigura, că în aceste lucruri bagatele, dacă vreau, este atâta putere și energie, de care omul nu le-ar ținea capabile.

„Și credeți doară?”

— Te ascult și-ți mărturisesc, că este mult adevăr, în ceea ce spui; dar nu ești d-ta primul care faci astfel de constatări și nici nu vei fi cel din urmă. Continuă însă, vreau să știu care va fi sfârșitul.

— Regret! deja am finit: respins fiind, infricat, în fine, am încunjurat viața familiară unde n-am găsit nici o fericire.

„N-am voit să dăm anză lascandal, am rămas și pe mai departe împreună, însă separați prin o prăpastie, prin prăpastia nepăsării.

„Cu toate, că am lipsă de iubire. Odi-noară, am inbit-o nespuse de mult, dar ea însăși cu mâinile ei, mi-a zmulș această iubire din inimă; și sum silit să mărturisesc, că mi-a rănit-o foarte grav. Aveam momente înfiorătoare, când vedeam, că toate iluziile să pierd în vânt, una după alta.

— Ești deplin convins, că Marta nu te mai iubește?”

— Am spus deja, că nicicând nu m-a iubit. Dacă aș peri la vre-o vânătoare, dacă ar ști, că mă zbat cu moartea lângă un gard dacă mi-ar aduce corpul rece pe o teleagă mi-ar face o înmormântare strălucită, căci așa se cuvine și nu trebuie să le legi toate de nasul oamenilor; însă în adâncul sufletului s'ar bucura.

— Oprește-te Raymond, mergi prea departe; stai sub impresia unei agitații exagerate, în care contemplezi lucrurile altfel cum sunt ele, ceea ce la nici un caz nu eră permis să exprimi.

— Adevărat, sunt lucruri despre cari omul nu spune nimica, dar și aceea e adevărat, că dacă se umple odată paharul, dă afară din el. D-voastră a-ți început conversația aceasta. D-voastră a-ți scos din mine astfel de mărturisiri; eu mi-am deschis inima, mi-am arătat rana, ce mă mistuie.

Poate am lucrat rău, însă știu, că D-voastră îmi sunteți amic, și am crezut, că toate le pot comunica cu D-voastră.

„Dacă aș fi avut o astfel de femeie, carea ar fi știut să mă iubească, n-ar fi fost aceea jertfă, ce nu i-aș fi făcut-o; mi-se fac reproșuri, că-mi petrec vremea cu vânatul, însă numai de aceea merg la vânătoare, ca să mă distrag și să-mi uit; mi-se fac reproșuri, că niciodată nu-s acasă, însă casa-mi pare iad... și eu visam, s'o fac paradis.

„Crede-ți, că dacă aș fi aflat fericire la vatra mea, n-aș fi părăsit-o.

„Acuma deja numai un singur sentiment mă mai leagă de viață, ceea ce două fetițe ale mele, însă chiar și de acestea am fost necesitat să mă despart, ca să nu asculte la disputele noastre.

— Te compătimesc, amice și regret îndoit suferințele ce le-ai îndurat și cari le-ai fi putut încunjura... Te-am ascultat pe d-ta, am ascultat acuzele Martei; permite să-mi expun observarea mea.

— Expuneți-o.

— Intâi, D-voastră ambii vă exagerați situația. Marta e un copil răsfățat am știut-o asta înainte de căsătoria d-tale; d-ta ești sincer, onest, însă iritacios. În prima perioadă a căsătoriei D-voastre, s'a întâmplat înre-

D-voastră, ceea ce totdeauna, înseamnă-ți bine, totdeauna se întâmplă: mici frecări. Două ființe, cari erau străine una de alta, douăzeci—treizeci de ani, au idei, gusturi, obiceiuri, cari se aseamănă încâtva, dar nu-s identice.

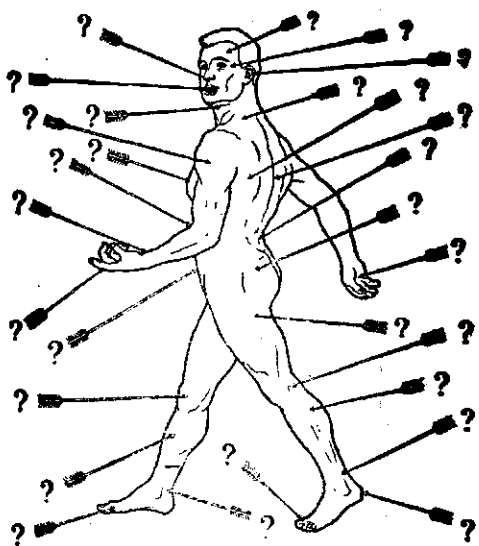
(va urma).

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa

Redactor responsabil: Augustin Gruția.

Te săgetează?

(Ai dureri.)

Folosește Elsafluidul lui Feller și Elsa-hapurile lui Feller, a căror singur producător este EUGEN V. FELLER, farmacist de curte, Stubica, Centrale Nr. 122 (Zágrábmege).

I. Elsafluidul lui Feller e, după experiențele noastre, liniștitor de dureri, vindecător, încetează durerile; repede și sigur vindecă: reumă (spure), slăbicie de nervi, junghieri în coaste, influența, dureri de cap, de dinți, de spate, amorteală, durere de ochi, migrenă, și multe alte morburii ael nepomenite! Fluidul Elsa lui Feller e folosit cu efect fără păreche la răgușală, catar, dureri de piept și gât, și morburii prevenite din curent ori răceală. Veritabil e numai dacă pe sticlă este numele „Feller“. 12 sticle mici sau 6 duple ori 2 speciale, K. 5, franco.

II. Mai departe dorim a Vă aduce la cunoștință, că lumea folosește cu efect distins și sigur Elsa-hapurile-Rebarbara purgative alui Feller, contra durerilor de stomac, sgârciuri, lipsă de poftă, arsuri de fier, greață, amețeală, răgăeli, haemoroide și alte conturbări de mistnire. — 6 cutii franco cu 4 coroane. — Să ne ferim însă de imitațiuni și la comanda să adresăm acurat așa: (92) 6—30

Eugen V. Feller, apotecar
Stubica Centrale 122 (comit. Zágráb).

Numai odată în 100 de ani

afi ocaziune să poți cumpără așa o calitate bună și așa ieftin pomi și alte produse din școală de pomi. Nimeni să nu întârzie a se folosi de buna ocaziune, ci să comande îndată pânăce ține proviziunea. Din cauza curățirii totale a răsadniței (pepinieriei) se vând cu prețuri reduse: Pomi, Tufe decorative, Acuminoase, Pădureți șcl.

Frideric Caspari și soțul

: : Medgyes, Nagy-küküllőmege. : :

La cerere Prețurant gratis.

(81) 11—16

Este de mare preț
ca fiecare damă să citească adăst inserat.

MATEI WEINER

Budapesta, VI., Andrássy-ut Nr. 3.

aranjază în prăvălia sa de modă pentru dame
din 15 Nov. până în 24 Dec.

TÂRG DE CRĂCIUN

cu prețuri neîndatinat de ieftine.

Ajung la vânzare:

Flanel-Sport, calitate bună acum 17¹/₂—19¹/₂ cr.
Flanel-Englez, culoare închisă acum 29 „
Barchet-Sinor, turcesc și alte mustre
nouă acum 35 „
Levantin, (creton) se spală foarte bine,
200 mustre, acum 19—20 cr. și mai sus.
Delainuri de spălat, mustre exelente acum 23—27 cr.
și mai sus.

Stofe de mătăsă pentru haine în toate
colorile acum 39—55 cr. și mai sus.

Camgarn, țesătură marg și diagonal în
lăț. 120 cm. în toate colorile acum 49—58 și mai sus.

Stofe engleze, lăț. 120 cm. în toate nu-
anțele în sur acum 45, 55—65 cr. și mai sus.

Stofă pentru dame, 120 cm. lăț. colori
intunecate acum 49—85 cr.

Stofă de costume, fabricat de Zsolna
după gust englez, lățime 136 cm. prețul
de înainte 3 fl. acum 1.75 cr.—2 fl.

Noutăți în catifea, costume, negligée și
pentru bluze, acum 65—75 și 98cr.

La cerere trimit în provincie co-
lecția gratis și franco.

Comande peste 20 cor. se expediază francat.

(96) 5—5

THE CAMPBELL

renumita firmă engleză de Motoare livrează celea
mai bineconstruite și durabile

□ Motoare și Locomobile □

cu Benzin,
Oleiu crud,
Gaz și Sugă-
tor de gaz.

Mănarea cea mai ieftină, mai sigură și
mai neconturbată.

Prețuri echitabile. Condițiuni de plată
favorabile. Garanță în toate privințele.

Reprezentant general:

Korányi Victor BUDAPEST, VI., Liszt
Ferencz-tér Nr. 9.

Telefon 64—64. (80) 11—26

CONTRA

TUSEI

răgușelei, catarului, flegmei și tusei
măgărești nu cumpărați altceva decât
gustoasele

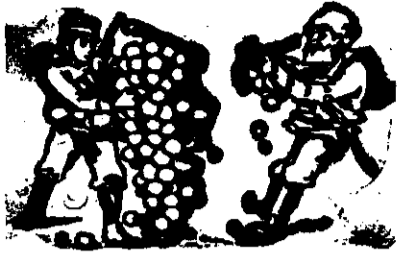
Caramelle pectorale

de alui Kaiser cu „trei brazi“

5900 atestate dela medici și
privați garantează pentru
succesul sigur.

Pachete cu 20 fl. și cu 40 fleri;
cutie cu 60 fleri se află la: Carol
Schieszl farmacist Balázsfalva.

(95) 5—22

Prima pepinerie de viță de vie pe TÂRNĂVĂ.

Proprietar: **Frideric Caspari**

Medgyes Nr. 47 (Nagy-Küküllő megye)

De ani recunoscută ca prima și cea mai deamună de încredere și mai bogată în specialități de viță de vie, livrează:

Altoi de viță

americană cu și fără rădăcini în diferite specialități, se garantează veritabilitatea speciei.

Binevoiți a cere prețurent ilustrat!

În prețurent se află epistole de recunoștință din toate părțile Țării; de aceea fiecare proprietar de vie, înainte de a-și face comanda, poate să se asigure de la cunoscuți, verbal sau în scris, despre vrednicia de încredere necondiționată a sus amintitei pepinerii.

(99) 4-20

(83) 10-20

Birou de informație.

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provincie, m'am hotărât să deschid în Budapesta un **Birou de informație**. Orice informație referitor la petițiile înaintate la ministerii, Curie, judecătorii etc., orice informații comerciale și în general în orice cauză — dau în decurs de 2—3 zile ori și cui, rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit.

Fac mijlociri comerciale, comande, etc.

Taxa pentru informație 3 cor. și speșele de poștă pentru răspuns.

L. Olariu,

Budapest, Lajos-utca 141 III/19.

A apărut:

Carte de cetire maghiară pentru clasele V și VI. a școlii primare cu limba de propunere română, de **Ioan F. Negrușiu** și **Petru Ungurean**. Carte aprobată pentru școlile primare prin ordinul ministerial Nr. 95.421—1910.

Picurile de stomac ale lui BRÁDY

provăzute cu marca de scutiță: Vergură Maria de Mariaczell, în decurs de 30 de ani într'atăt s'au răspândit încât nici într'o casă nu pot lipsi. Cu neajuns efect se folosesc aceste picuri în contra stricării stomacului, a arsurii de stomac, a incuierii scaunului, sgarciului de stomac și cap, a vomării, insomniei, anemiei ș. a.

Se află de vânzare în toate farmaciile: 1 sticlă mare cor. 1-40 sticlă mică 80 fl. — Pe poștă se poate comanda de la farmacia **BRÁDY K.** a „Magyar Királyhoz“, Bécs I., Fleischmarkt 1., Depot 241.

Să fim atenți la marca de scutiță, care reprezintă pe Vergură Maria de Mariaczell, precum și la pachetarea roșie și a subscrierii care este copia celei de pe chipul aci alăturat

(17) 14-20

Dacă nu poți

mâncă și te simți rău îți aduc ajutor sigur

Caramelle-le de mintă pipărată

pentru stomac, ale lui **Kaiser**.

Vei căpăta poftă bună, stomacul și-se regulează din nou și se întărește.

La ture mai lungi sunt indispensabile, având efectul înviorării și improspătării.

Pachete de 20 și 40 fl. se află la farmacia **Carol Schieszl** în Balázsfalva.

(94) 3-10.

Singurul institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

— SIBIU —

Strada Cisnădiei 5. Strada Cisnădiei 5.

recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix; asig. de zestre și asig. populare pe speșe de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apeducte,

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1909	K.	4,831,168-13
Capitale asigurate pe viață achitate	„	4,571,035-51
Starea asigurarilor cu sfârșitul anului 1909	foc	112,045,412=
	viață	10,847,132=
Fonduri de întemeiere și de rezervă	„	2,309,387=

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cerouri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(2) 45-52

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătorii de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

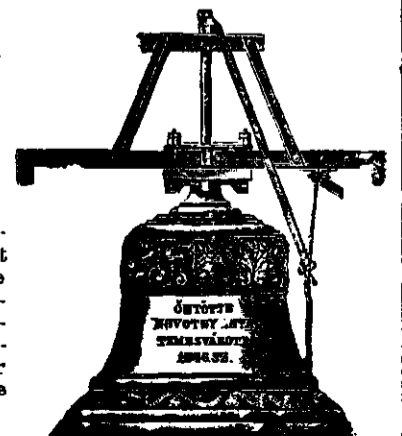
în Timisoara-Fabric

3-45-52

→ clopotele gaurite ←

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul un clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ea și spre turnarea de teace de metal.

Prețuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.